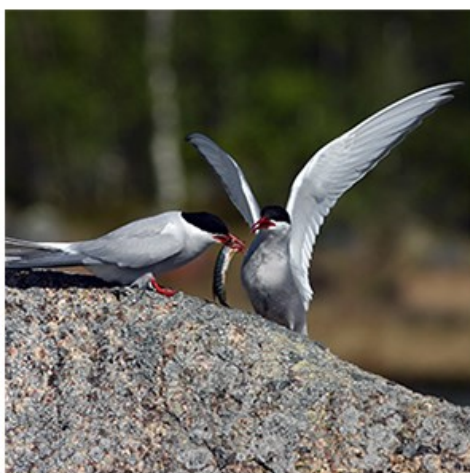
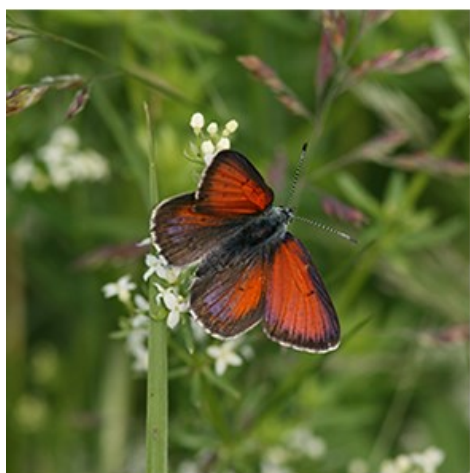

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610166 Åbengtshöjden

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)
nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland
651 86 Karlstad
010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610166 Åbengtshöjden

Kommun: Filipstad

Områdets totala areal: 441,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-06

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägareförhållanden:

Statligt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 2002-01-01, regeringsbeslut M2000/1680/Na, pSCI: 2001-05-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

9010 - Taiga

91D0 - Skogsbevuxen myr

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

A104 - Järpe, *Bonasa bonasia*

A108 - Tjäder, *Tetrao urogallus*

A217 - Sparvuggla, *Glaucidium passerinum*

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

A241 - Tretåig hackspett, *Picoides tridactylus*

A409 - Orre, *Tetrao tetrix tetrix*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt

tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Åbengtshöjden är de prioriterade bevarandevärdena skogen av naturskogskaraktär samt de mer eller mindre trädbevuxna myrmarkerna.

Motivering: Området är ett för regionen representativt skogsbevuxet bergsområde där huvuddelen av bestånden har relativt lång trädkontinuitet och med ett flertal insprängda orörda myrmarker. Hydrologin i området är i stort opåverkad av dikning eller andra åtgärder, vilket bidrar till områdets sammantaget höga naturvärden.

Prioriterade åtgärder: Skötselriktningen för områdets prioriterade naturtyper (taiga, skogsbevuxen myr samt öppna mossar och kärr) är fri utveckling. Området är skyddat som naturreservat. I enlighet med reservatets skötselplan föreligger dock vissa åtgärder för att gynna tillväxten på vissa aspar/aspgrupper i området.

Beskrivning av området

Natura 2000-området omfattar Åbengtshöjdens naturreservat som bildades år 2001. Området är beläget på en skogklädd höjd norr om sjön Saxen och utgörs av en central platå med markerade sluttningar åt såväl öster, söder som väster. Nivåerna varierar mellan 185 m.ö.h. i den västra kanten och som högst 383 m.ö.h. på Bograngsberget i nordöstra delen. Ungefär 15 % av marken utgörs av myrar. Myrarna är av varierande storlek och typer och finns spridda över hela området. Delområden med hållmarker och tunna jordlager förekommer också, framförallt kring Orrmossen. Terrängen är bruten med branter, blockmarker, lodytor, bäckflöden och små dalstråk, vilket gör vissa delområden svårtillgängliga.

Skogsbestånden varierar starkt från högproduktiva delområden med betydande lövträdsinslag i de nedre delarna av sluttningarna till magra marker i de centrala och norra delarna. Gran dominerar skogsbestånden och utgör ca 80 % av den totala virkesvolymen. Lövträdsinslaget är relativt stort med drygt 10 %, sett över hela området, med en koncentration i vissa delområden, speciellt de västra sluttningarna. Skogens ålder ligger genomsnittligt över 100 år. Den äldsta uppmätta trädåldern är 250 år.

Med sitt läge ”mitt i Bergslagen” har skogen brukats i järnhanteringens tjänst sedan 1500-talet. Omfattningen av virkesfångsten har dock varierat kraftigt från en begränsad omfattning under 1500- och 1600-talet till en större verksamhet under 1700- och 1800-talet. Det var i första hand behovet av ved för framställning av träkol som avgjorde skogsbrukets inriktning. Saxåhyttan på sjön Saxens nordvästra strand finns omtalad i Gustav Wasas Jordebok år 1540, men kan ha funnits i någon form ännu tidigare, kanske redan på 1300-talet. År 1638 byggdes Mörttjärnshyttan söder om och i omedelbar närhet till reservatsområdet.

Saxåhyttan lades ner strax efter sekelskiftet 1900 (medan Mörttjärnshyttan lagts ner redan vid mitten av 1700-talet) men kolningen på hyttans skogar fortsatte ända fram till slutet av 1940-talet. På Åbengtshöjden finns avverkningsytor och skogssådder som gjorts under de första decennierna på 1900-talet. Sedan kolningen upphörde omkring 1950 har emellertid endast enstaka smärre avverkningar skett. Skogen har i stort sett stått orörd under de senaste 60 åren.

Trots mänsklig påverkan hyser Åbengtshöjden höga biologiska värden. Området är bland annat känt för ett rikt fågelliv. Under 1980-talet förekom vittryggig hackspett regelbundet. Övriga hackspettsarter som kan påträffas är spillkråka, mindre hackspett och tretåig hackspett. Exempel på andra observerade fågelarter är järpe, pärluggla, sparvuggla, lavskrika och mindre flugsnappare.

Åbengtshöjden har successivt tilldragit sig ökat intresse p.g.a. sina naturskogsqualiteter och en riklig förekomst av mossor, lavar och svampar. Vid inventeringar som genomfördes 1996 och 1997 påträffades 24 rödlistade arter bland lavar och svampar. Sex av dessa anses idag även vara hotade.

Vad kan påverka negativt

Skogsbruk, markavvattning, åtgärder och annan exploatering är vanligtvis det största hotet mot dessa naturtyper och arter. Föreskrifter och skötselplan i gällande beslut för Åbengtshöjdens naturreservat bedöms på ett fullgott sätt eliminera traditionell hotbild mot de naturtyper och de arter som finns utpekade inom området. Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan dock indirekt utgöra hot. För flera av fågelarterna utgör fragmentering av skog ett hot. Kvävenedfall och sur nederbörd kan även på sikt utgöra indirekta hot, främst gäller det känsliga lavar och mossor.

Se även beskrivning av negativ påverkan för ingående naturtyper/arter.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap. 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- För markavvattning råder tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken.
- Tillstånd till torvtäkt krävs enligt 9 kap. miljöbalken.
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken.
- Beslutade föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Åbengtshöjden. Hela Natura 2000-området omfattas av skydd som naturreservat.

Se även beskrivning av "Gällande regelverk 2017" för respektive utpekad art.

Skydd/skötsel:

Natura 2000-området Åbengtshöjden omfattas av skydd genom beslut av naturreservat med dess föreskrifter och skötselplan. Syftet med reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i ett naturområde med däri ingående ytformer, naturskogar och våtmarker. Förvaltningsinriktningen i föreskrifter och skötselplan i syfte att bevara och utveckla naturskogens och myrmarkernas strukturer och förstärka den biologiska mångfalden är fri utveckling, dock med vissa skötselåtgärder i form av ringbarkning/plockhuggning av gran kring vissa utvalda aspar med goda förutsättningar för att grovleken på dessa ska öka.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

Det bör utredas i vilken omfattning tidigare skogsbruk inom området, genom direkt eller indirekt

avverkning samt eventuella markavvattningsåtgärder, kan ha påverkat strukturer och hydrologin i skogsbevuxna myrarna (naturtyp 91D0) och om några åtgärder (som t.ex. igenläggning av diken) är nödvändiga.

Övriga bevarandeåtgärder:

För att tillfredsställa flera av de olika utpekade fågelarternas krav på tillräckligt stora arealer lämplig livsmiljö krävs en god tillämpning av naturvårdshänsyn vid skogsbruksåtgärder inom de äldre skogsbestånd som fortfarande finns kvar i det omgivande landskapet närmast Soienmägg. Exempel på hänsyn som kan vara aktuellt i detta fall är att eftersträva en begränsning av hyggens storlek, bevara lövträdsinslag i barrskogen under hela beståndets växttid samt lämna kvar grova lövträd, träd av hög ålder, döende och döda träd, hålträd och boträd. Kända spelplatser för tjäder bör skyddas om de ligger i bestånd som hotas av avverkning.

Bevarandetillstånd

Se respektive beskrivning av bevarandetillstånd för de utpekade naturtyperna och arterna.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 20,07 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Natura 2000-området Åbengtshöjden finns ett flertal myrområden spridda över hela området som har klassats bestå av naturtypen öppna mossar och kärr. Båda undergrupperna inom denna naturtyp: kärr och gungflyn samt svagt välvda mossar, finns representerade.

Naturtypen är mycket varierad och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller glest trädbevuxna myrar med en krontäckning mindre än 30 %. De myrtyper eller myrelement som inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) och sluttande (soligena) kärr samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattegolvet med vanligen mossrik vegetation som flyter på vatten eller lös gyttja ingår också. Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tuvbildningar. Naturtypen indelas i två undergrupper; svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren. Slätter kan dock bedrivas.

För att den ingående naturtypen öppna mossar och kärr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och opåverkad hydrokemi.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av öppna mossar och kärr (7140) ska vara minst 20,07 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. De öppna mossarna och kärren kan variera mellan att vara helt öppna till att ha en krontäckning på 30 %. Vegetationen ska vara karakteristisk för naturtypen och domineras av vitmossor. Hydrokemin ska vara utan betydande antropogen påverkan. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma eller endast förekomma i begränsad utsträckning. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: kärllväxter (tämligen allmän förekomst) och mossor (allmän-riklig förekomst).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Skogsbruk i närområdet; avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen till myren.
- Våtdeposition av kväveföreningar med effekten att vitmossor minskar och ersätts av gräs, buskar och träd varvid vegetationens sammansättning förändras.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av

naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.

- Brytning av torv.
- Spridning av kalk, aska eller gödande ämnen kan ge vegetationsförändringar i myren. Även spridning i intilliggande områden av sådana ämnen kan genom luftburen deposition eller tillrinning medföra negativa konsekvenser för naturtypen.
- Dikning och andra typer av markavvattnande åtgärder samt dämning påverkar hydrologin och hydrokemin med effekter såsom uttorkning och därmed ökad torvoxidation samt konsekvenser på igenväxningshastighet, erosion, vegetationssammansättning och torvbildning.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Flertalet ytor med denna naturtyp inventerades i fält 2007 och har klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Avverkning har dock skett intill några av myrarna, men mot bakgrund av att någon hydrologisk påverkan inte har kunnat noteras i området som helhet är det troligt att samtliga ytor med naturtypen består av fullgod Natura-naturtyp. Bevarandetillståndet bedöms således som gynnsamt.

9010 - Taiga

Areal: 349,21 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Natura 2000-området Åbengtshöjden är taiga den klart dominerande naturtypen. Trots tidigare mänsklig påverkan i skogsmarken har en stor del av skogen naturskogskaraktär med en mycket skyddsvärd flora och fauna. Sannolikt har områdets topografi med svåråtkomliga partier i branter och blockig terräng samt inslag av myrmarker och bäckstråk bidragit till att förutsättningar för många arter bibehållits. Terrängförhållandena tillsammans med hög mark- och luftfuktighet har bidragit till många störningskänsliga arter påträffas i området. Gran dominerar i området, men lövträdsinslaget är påfallande och beräknas utgöra drygt 10 % av virkesvolymen. Lövträden är spridda i området men finns mer koncentrerat i vissa delområden, speciellt den västa sluttningen. Mängden lågor, döda och döende träd varierar över området, bitvis är förekomsten mycket sparsam, men generellt sett är tillgången god.

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

För att den ingående naturtypen taiga ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återintroduktion av naturliga störningar, såsom brand, som viktiga processer.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och återintroduktion av extensiv hävd i vissa fall.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 349,21 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp, stormfällning, översvämning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska domineras av barrträd medan lövträd ska utgöra ett måttligt inslag i området. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla

träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet inom grupperna lavar och svampar (tämligen allmän förekomst).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Exploatering av området i olika former.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Nedfall av kemiska ämnen. T.ex. svavel-, metall- och kväveföreningar. Sistnämnda med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Brist på dynamik. Brist på vissa stadier i skogens utveckling kan få till följd att de ingående arternas habitat försvinner. Exempel på viktiga dynamiska krafter är brand, översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp.
- Systempåverkande arter, t.ex. betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen och invasiva främmande arter som har potential att skada den naturliga florans och faunan.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

De flesta bestånden och samtidigt en stor del av arealen med naturtypen taiga inventerades i fält 2008 och har nästan uteslutande klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Skogens ålder, struktur och artsammansättning pekar på att naturliga processer formar skogen, även om det finns spår från tidigare avverkning. I området har ett flertal signalarter och/eller rödlistade arter påträffats. Aktuell kunskap om de typiska arternas förekomst och utbredning är dock bristfällig, men mot bakgrund av vad som ovan beskrivits bedöms naturtypen taiga som täcker en mycket stor del av Natura 2000-området ha gynnsamt bevarandetillstånd.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 9,34 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen skogsbevuxen myr förekommer i ett flertal mindre områden spridda i Natura 2000-området Åbengtshöjden, ofta i gränzonen mellan mark bestående av naturtyperna öppna mossar och kärr (7140) och taiga (9010).

Naturtypen omfattar myrar (över 30 cm djupt torvtäcke) som är skogsbevuxna med barr-, bland- eller lövskog. Krontäckningen ska vara minst 30 %. Samtliga tallmossar räknas till denna typ, medan de skogsbevuxna kärren får ha en krontäckning på högst 70 %. Vid tätare krontäckning räknas de till sumpskog eller taiga. Vegetationen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter. Skogen ska vara av, eller i en relativt nära framtid kunna utveckla, naturskogskaraktär m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från t.ex. markavvattning och torvtäkt. Naturtypen skogsbevuxen myr finns ofta i anslutning till större våtmarksområden (aapamyror och högmossar) och behandlas då som en del av dessa.

För att den ingående naturtypen skogsbevuxen myr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av skogsbevuxen myr (91D0) ska vara minst 9,34 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Olika barr- och lövträdsarter ska finnas i trädskiktet vilket ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång myr- och skoglig kontinuitet.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Brist på dynamiska krafter såsom brand och översvämning.
- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling och markberedning.

- Nedfall av kemiska ämnen. T.ex. svavel-, metall- och kväveföreningar. Sistnämnda med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Betestryck från klövvilt som kan påverka trädföryngringen.
- Exploatering.
- Brytning av torv.
- Tillförsel av kalk eller aska kan ge vegetationsskador (främst mossor och lavar).
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Markskador och dikning som förutom att det ger mekaniska skador även påverkar hydrologin.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Några av ytorna i området med denna naturtyp inventerades eller besöktes i fält 2007 och har klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Avverkning har dock skett intill några av myrarna och ett fåtal stubbar har påträffats ute på myrarna. Det saknas information huruvida detta, direkt eller indirekt, kan ha påverkat struktur och hydrologi i de skogsbevuxna myrarna. Det är dock mindre troligt att de är negativt påverkade i alla fall med avseende på hydrologin eftersom några hydrologiska ingrepp inte har noterats i området. Som stöd för denna bedömning ligger även att de öppna mossarna och kärren (naturtyp 7140) som har inventerats i fält har klassats som fullgod Natura-naturtyp. Bevarandetillståndet bedöms som oklart men troligen gynnsamt.

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Natura 2000-området Åbengtshöjden eftersöktes arten år 2006 i områdets södra del där den tidigare har påträffats men kunde inte återfinnas.

Grön sköldmossa förekommer i olika typer av frisk till fuktig barrskog och blandskog. Arten växer på multnande stammar och stubbar. Substratet är oftast murken och mjuk ved av gran, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd. I sällsynta fall kan grön sköldmossa även förekomma direkt på humusrik skogsmark. Arten finns i skog med fortlöpande tillförsel av mjuk död ved, vilken arten kan växa på. Sådana förhållanden är vanligast i skog som lämnats till fri utveckling med tillhörande intern beståndsdynamik och småskaliga naturliga störningar. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest en meter vegetativt och effektivt en kilometer med sporer under en 10-årsperiod.

För att den ingående arten grön sköldmossa ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal.

Bevarandemål

Grön sköldmossa ska finnas i området i för arten lämplig livsmiljö. Artens populationsutveckling ska vara stabil och inte visa på bestående nedgång. Livsmiljön bestående av lågor med minst 20 cm diameter av främst gran i områdets skogsmiljöer ska förekomma i sådan omfattning att arten kan fortleva långsiktigt i området.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Skogsavverkning (ökad exponerad och uttorkning).
- Brist på lämpligt habitat genom oregelbunden tillförsel av grov död ved i skogen, med tät markkontakt för fuktighetens skull.
- Fragmentering. En fortsatt minskning av skog med död ved gör att avståndet mellan exemplar blir så långt att de isoleras från varandra.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilaga 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av exemplar.
- Enligt 13 § artskyddsförordningen kan vilt levande exemplar av arten samlas in under förutsättning att det behövs för att rapportera arten och under att vissa villkor uppfylls, t.ex. att den aktuella populationen inte påverkas negativt långsiktigt.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Regelbunden inventering av förekomsten av grön sköldmossa behöver utföras för att följa dess populationsutveckling i området. Förslagsvis vart 10 år.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Det behöver utredas om arten möjligen fortfarande förekommer på platsen där den påträffades i den senare delen av 1990-talet samt om den förekommer på andra platser inom Natura 2000-området. Lämplig livsmiljö i form av granlångor som substrat fanns fortfarande på den forna växtplatsen vid eftersökstillfället 2006. Innan detta är klarlagt bedöms bevarandetillståndet som oklart.

A104 - Järpe, *Bonasa bonasia*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Några noteringar av järpe i Natura 2000-området Åbengtshöjden de senaste 25 åren finns inte i de databaser som idag finns för rapportering. Några observationer från områdets närmaste omgivning föreligger inte heller.

Järpen förekommer i större delen av Sverige men saknas på Gotland och Öland liksom i fjällen. Den vill ha tät skog med föryngring av främst gran och med inblandning av al, björk och asp. Hög markfuktighet och förekomst av surdråg, alkärr och bäckar gynnar arten. Lövträdsandelen i reviret bör överstiga 10 % för att området skall accepteras. En viktig och begränsad vinterfödoresurs är alknoppar, alhången samt björkknopp. I omedelbar anknytning till födan krävs dessutom skydd i form av täta granbestånd. Järpen är mycket stationär året om inom sitt revir (25-50 ha). När ett par har etablerat sig på en plats stannar de där så länge biotopen är intakt. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Ungfågelspridningen kan röra sig om i storleksordningen någon eller några km. Arten är en stannfågel.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 90 000-156 000 par och har under perioden 2001-2012 inte visat någon ökande eller minskande trend. Resultat baserat på standardrutter i Värmland 2002-2013 visar inte heller på någon trend med avseende på populationens storlek i länet.

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A108 - Tjäder, *Tetrao urogallus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Under senare tid har tjäder endast noterats vid ett tillfälle inom ett begränsat landskapsavsnitt i vilket Natura 2000-området Åbengtshöjden ingår. Denna observation utgjordes av en ensam höna under senhösten. Några ytterligare observationer de senaste 25 åren finns inte i de databaser som idag finns för rapportering.

Tjädern häckar i större delen av Sverige utom på Gotland och på Öland. Den kräver större sammanhängande skogsområden för att den skall finnas i livskraftiga bestånd, den rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 kvadratkilometer. I dessa områden måste ett flertal villkor vara uppfyllda. Vintertid kräver arten förekomst av äldre successionsfaser av talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktigt) som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnar sig på späda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans möjlighet att producera ägg. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnar sig på insekter. Sammanfattningsvis kan sägas att tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en stor variation ifråga om successionsstadier och våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Arten är en stannfågel.

Populationsstorleken av tjäder i Sverige 2008-2012 uppskattades till 240 000-458 000 par. Arten har på längre sikt minskat i Götaland och södra Svealand, men stammen bedöms ha varit stabil totalt i Sverige de senaste 15 åren (tre generationer). Resultat baserat på standarddruttr i Värmland 2002-2013 visar inte heller på någon trend med avseende på populationens storlek i länet.

För att den ingående arten tjäder ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör den ha tillgång till större sammanhängande skogsområden som innehåller en variation med avseende på successionsstadier och våta/fuktiga områden (sumpskog, kärr, myr, bäckdrag).

Bevarandemål

Tjäder ska regelbundet förekomma i området. Här ska finnas skyddade spelplatser i äldre naturskogsartade skogsbestånd samt tillgång till våtmarker. Dessa miljöer ska ha en god tillgång på föda (bl.a. insekter, tallbarr och tuvull) samt erbjuda arten goda möjligheter till reproduktion.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Storskaligt skogsbruk, t.ex. fragmentering främst på landskapsnivå och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.
- Störning vid spelplatser.
- Markavvattning som minskar förekomsten av våta och fuktiga områden och därmed insektstillgången, vilken är viktig för skogshönsens kycklingar.
- Jakt.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Tjädern får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905). Övriga tider på året är den fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av tjäder som är olagligt fångade eller olagligt dödade i Sverige. Där förbjuds också förvaringen av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Tjädern är upptagen i Bilaga II i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö för tjäder bedöms finnas i området. Enbart en observation och utanför spel- eller häckningstid skulle kunna tyda på att tjädern sporadiskt och bara använder området och dess närområde för födosök i de för arten ofta ytmässigt stora hemområdena. Det kan dock inte uteslutas att arten är underrapporterad ifrån området. Bevarandetillståndet bedöms som oklart.

A217 - Sparvuggla, *Glaucidium passerinum*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Några noteringar av sparvuggla i Natura 2000-området Åbengtshöjden de senaste 25 åren finns inte i de databaser som idag finns för rapportering. Några observationer från områdets närmaste omgivning föreligger inte heller.

Sparvugglan häckar i samtliga svenska landskap utom på Öland och Gotland. Arten är som vanligast i södra och mellersta Sveriges skogsbygder. Tätheterna avtar norrut och arten är sparsamt till sällsynt förekommande i det inre av Norrland. Artens beståndsutveckling i Sverige är i princip helt okänd. Flera tecken tyder dock på att det skett en expansion söderut under den senare delen av 1900-talet. Populationsstorleken 2008-2012 uppskattades till 9600-30 000 par. Den optimala häckningsmiljön är gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan är dock flexibel i sitt val av häckningsplats och förekommer likaväl i naturskogsbestånd som i områden med en blandning av rena produktionsbestånd och hyggen, så länge lämpliga boträd finns att tillgå. Arten jagar över arealer i storleksordningen 1,5 kvadratkilometer och dess bytesdjur utgörs av gnagare och småfåglar.

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Några noteringar av spillkråka i Natura 2000-området Åbengtshöjden de senaste 25 åren finns inte i de databaser som idag finns för rapportering. Arten har dock observerats några gånger under senare tid strax öster om Natura-området.

Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Arten är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1 000 ha. Vintertid rör sig arten över större områden.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 18 000-32 000 par. En minskning av populationen har skett med ca 25 % under de senaste 15 åren. Resultat baserat på standardrutten i Värmland 2002-2013 visar också en minskande trend med avseende på populationens storlek i länet.

Spillkråkan är rödlistad inom kategorin Nära hotad (NT).

För att den ingående arten spillkråka ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror (speciellt hästmyror i rotrötad gran).
- Lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok med en stamdiameter i brösthöjd som överstiger 30 cm för asp och 40 cm för tall.

Bevarandemål

Spillkråka ska förekomma regelbundet i området. Det ska finnas lämpliga födosöks- och häckningsmiljöer i form av äldre barr- och blandskogar med inslag av grövre asp och tall med god tillgång på insekter (bl.a. myror).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Det moderna skogsbruket, vilket lett till minskad lövandel, ökad granandel och mer homogena bestånd i främst södra och mellersta Sverige.
- Brist på lämpliga boträd på grund av en lägre medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter.
- Stubbrytning minskar förekomsten av hästmyror som är huvudfödokällan.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Spillkråkan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av spillkråka, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).

- Spillkråkan är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Riktad insats i syfte att utröna om spillkråka finns i området behöver göras.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Natura 2000-området Åbengtshöjden bedöms erbjuda lämplig livsmiljö för spillkråka. Frånvaron av rapporter av arten inom området kan bero på att den inte förekommer i området eller att observationer inte har rapporterats. Innan detta är klarlagt anses bevarandetillståndet som oklart.

A241 - Tretåig hackspett, *Picoides tridactylus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Några noteringar av tretåig hackspett i Natura 2000-området Åbengtshöjden de senaste 25 åren finns inte i de databaser som idag finns för rapportering. Några observationer från områdets närmaste omgivning föreligger inte heller.

Sydgränsen för den tretåiga hackspetten i Sverige ligger i Dalsland, norra Västergötland och norra Östergötland. I området upp till det huvudsakliga utbredningsområdet, som sträcker sig från mellersta Värmland, Dalarna och Gästrikland norrut till finska gränsen, har arten dock en oregelbunden och sällsynt förekomst. Från att tidigare ha varit en allmän till tämligen allmän häckfågel i Sverige har arten på många håll minskat kraftigt, eller helt försvunnit under senare hälften av 1900-talet. Populationsstorleken 2008-2012 uppskattades till 6 200-13 000 par.

Den tretåiga hackspetten förekommer huvudsakligen i olikåldrig naturgranskog med kontinuerlig förekomst av barkborreangripna träd och högstubbar och ofta i sumpskogar. Den kan även förekomma i flera andra skogstyper bara kraven på rik födotillgång i form av vedlevande insekter är tillgodosedda (t.ex. brandfält och äldre alstrandskog). Arten är en stannfågel som dock kan röra sig lite längre sträckor vintertid och är mer rörlig än många andra hackspettar eftersom den är specialist på barkborrar och dess variationer i förekomst. Häckningsreviret är i storleksordningen 25-100 ha.

Den tretåiga hackspetten är rödlistad inom kategorin Nära hotad (NT).

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A409 - Orre, Tetrao tetrix tetrix

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Några noteringar av orre i Natura 2000-området Åbengtshöjden de senaste 25 åren finns inte i de databaser som idag finns för rapportering. Arten har dock rapporterats en gång under senare tid en bit nordväst om Natura 2000-området (en individ under senhösten).

Orren häckar på hedar, mossar och i skogsmark samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder i hela landet utom på Öland. Arten har minskat kraftigt i Sverige de senaste 30 åren (48-65 %), men ökat de senaste 10 åren (4-38 %). Populationen har dock varit relativt stabil de senaste 15 åren (tre generationer). Resultat baserat på standarddruttr i Värmland 2002-2013 visar inte någon trend med avseende på populationens storlek i länet.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 129 000-222 000 par. Under sommarhalvåret är födan varierad, där vegetabilier dominerar (bl.a. blåbärsblom är en viktig komponent), medan björkknoppar är den viktigaste födan under vinterhalvåret. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 kvadratkilometer.

För att den ingående arten orre ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång på häckningsmiljöer såsom mossar och tidiga successionsstadier efter skogsbränder.
- God tillgång på insekter är mycket viktig för kycklingarnas överlevnad.
- God tillgång på björkknoppar under vinterhalvåret.

Bevarandemål

Orre ska regelbundet förekomma inom området. Det ska finnas spelplatser och lämpliga häckningsmiljöer med god tillgång på insekter.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Minskad förekomst av lämpliga miljöer såsom stora öppna mossar.
- Ökad täthet i skogen genom upphört skogsbete och genom att småjordbruken i skogsbygderna läggs ned.
- Det betydligt mindre skapandet av stora brandfält med efterföljande lövuppslag från naturliga bränder genom att dessa som regel släcks direkt.
- Skogsbrukets inriktning mot ensartade produktionsbarrskogar istället för lövrika, luckiga och flerskiktade skogar minskar födounderlaget, t.ex. björkknoppar vintertid.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Orren får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905). Övriga tider på året är den fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av orre som är olagligt fångade eller olagligt dödade i Sverige. Där förbjuds också förvaringen av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i

artskyddsförordningen).

- Orren är upptagen i Bilaga III i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Riktad insats i syfte att utröna om orre finns i området behöver göras.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Natura 2000-området Åbengtshöjden bedöms erbjuda lämplig livsmiljö för orre. Frånvaron av rapporter av arten i området kan bero på att den inte förekommer i området eller att observationer inte har rapporterats. Innan detta är klarlagt anses bevarandetillståndet som oklart.

Dokumentation

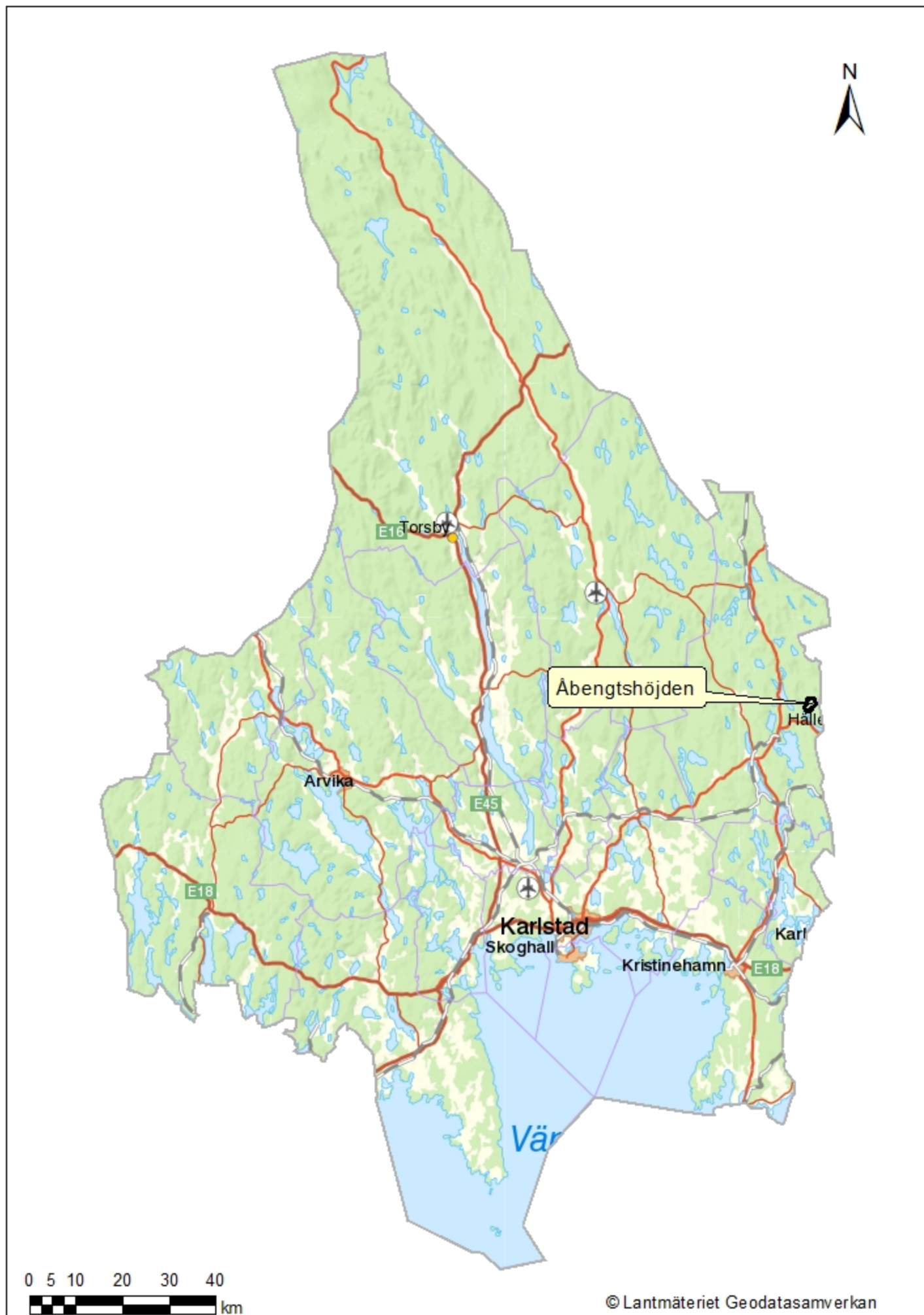
Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- ArtDatabanken SLU. Artfakta. (<http://artfakta.artdatabanken.se>)
- ArtDatabanken. 2014. Sammanställning av populationsuppgifter för fåglar från artikel 12-rapporteringen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Opublicerat material.
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2016-09. (<http://www.artportalen.se>)
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2001. Beslut om bildande av naturreservatet Åbengtshöjden. Beslut 2001-06-25.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan Natura 2000. Åbengtshöjden. Fastställd 2006-03-15.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2014. Häckande fåglar i Värmland. Trender för arter och miljöindikatorer baserat på standardruttsdata 1998-2013. Publikationsnummer 2014:19.
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A104, Järpe. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A108, Tjäder. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A217, Sparvuggla. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A236, Spillkråka. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A241, Tretåig hackspett. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A409, Orre. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2008. Populationstrender för fågelarter som häckar i Sverige. Rapport 5813.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 7140, Öppna mossar och kärr. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 91D0, Skogsbevuxen myr. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1386, Grön sköldmossa. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9010, Taiga. (<http://www.naturvardsverket.se>)

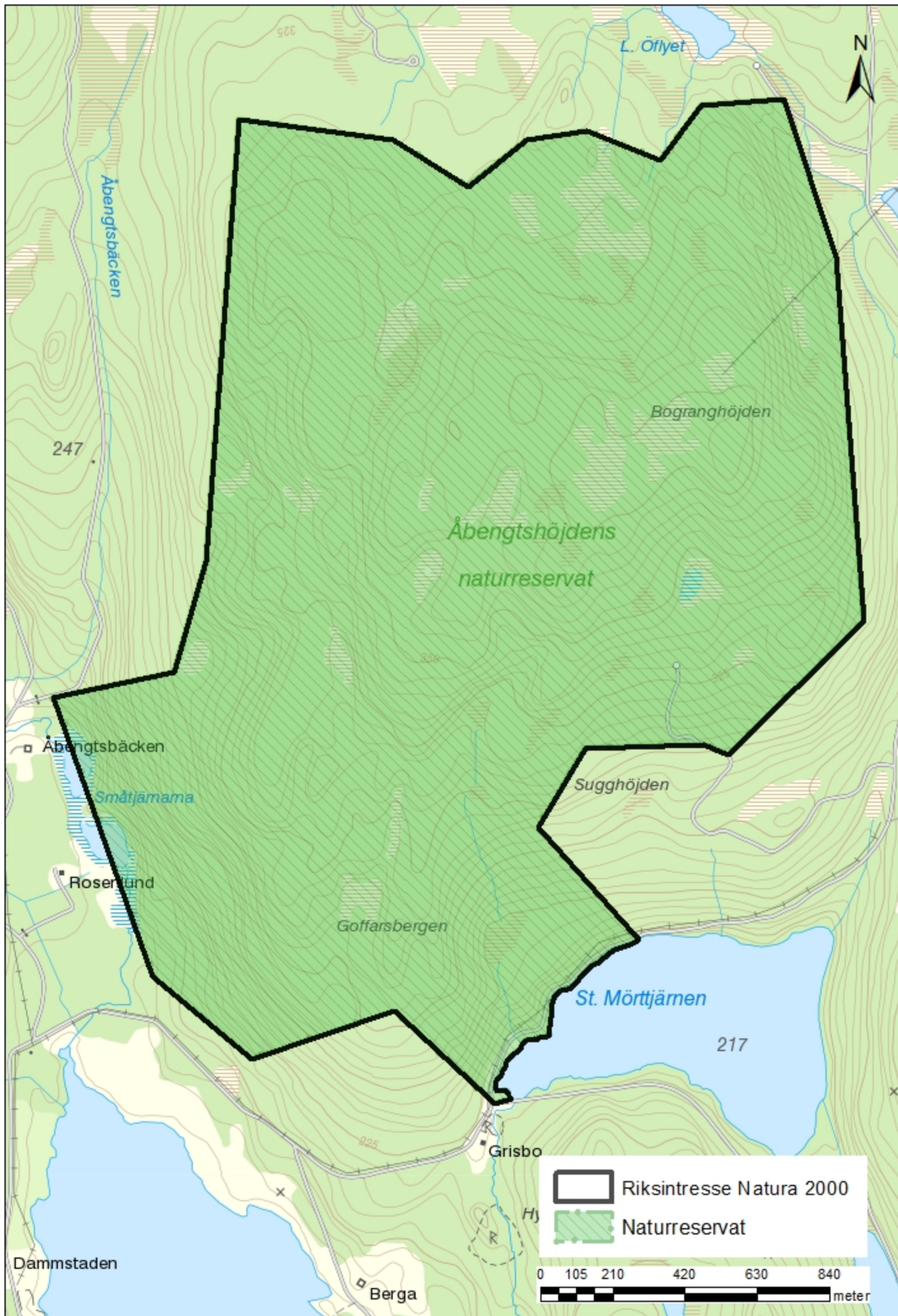
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

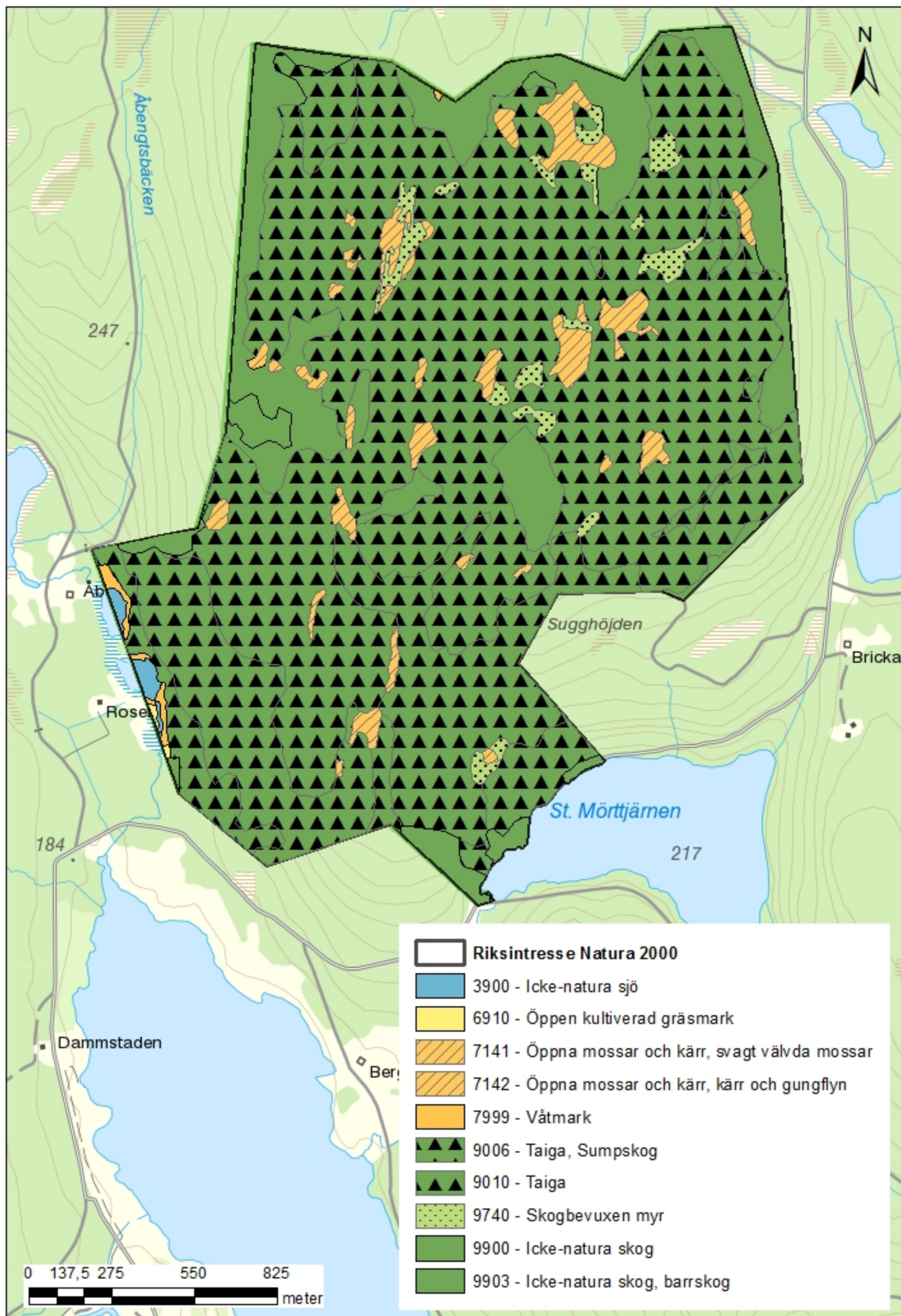
Bilaga 1. Översigtskarta med markering för Natura 2000-området Åbengtshöjden

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Åbengtshöjden

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland